

בהיתר וסופה באיסור:

לקח הימננו חיטין, ראובן הלוקח, פסק עם שמעון המוכר, שיספק לו שמעון חיטין למשך ימות השנה, **בדינר זהב הכור**. כלומר, שילם ראובן לשמעון על כור חיטים דינר זהב, ששוויו הוא כ"ה דינרי כסף.

ובן השער — כך היו החיטין נמכרים בשוק באותה שעה. ולכן, גם אם אין עתה חיטים לשמעון המוכר, יכול הוא להשיג עתה חיטים בשער הזה, במעות שקיבל מראובן, בכל מקום שירצה. והרי זה כמי שיש לשמעון חיטים בביתו, שפשוט הדבר, שיכול לפסוק עם ראובן שיתן לו אותם חיטים מעט מעט במשך השנה, וליטול עתה את כל הכסף עבורם.

והתועלת בכך היא, כי מאחר ויצא השער, אין המוכר נחשב כאילו לזה מעות מהקונה כדי שיעמיד לו חיטים במשך השנה [אפילו אם יתייקרו אז החיטים, וירויח הקונה על חשבון המוכר], אלא אנו דנים כאילו נגמר המקח מיד על החיטים שבשוק. ומעתה אין מקום לחשוש שמא יתייקרו החיטים, ויהיה בזה ריבית. עד כאן חלק ההיתר.

וממשיך התנא לבאר כיצד יש איסור בדבר, בהמשך:

אך אם כעבור זמן, **עמדו** [נתייקרו] **החיטין**, ומחירן עתה בשוק הוא **בשלושים דינרים**, ולא בכ"ה, כאשר היו נמכרין עד עתה.

ואז, **אמר לו** ראובן הלוקח לשמעון המוכר: **תן לי חיטי** שפסקתי עמך, משום **שאני רוצה**

למוכרן עתה, **וליקח בהן** [בדמי החיטים שהתייקרו, ושויים עתה שלשים] — **יין**.

וכאן מתחלק הדין, באופן זה: אם המוכר אכן יתן ללקוח חיטים בשווי שלושים, כפי שביקש, אין בזה כל איסור, מאחר ויצא השער בשעת הפסיקה, ונחשב המקח כאילו נגמר אז, וממילא נחשבים החיטים כאילו התייקרו ברשות לוקח, וכפי שהתבאר.

אך אם **אמר לו** המוכר לקונה: למה לך לקחת את החיטים, ולטרוח ולמכור אותם, כדי לקבל שלשים דינרים, ולקנות בהם יין בשלשים הדינרים?

במקום זה, **הרי חיטיך**, שפסקת איתי להעמיד לך, ששויים כיום שלושים דינרים, **עשויות עלי**, הנני מתחייב לך עבורן כסף **בערך של שלושים דינרים**, כפי ששוויים החיטים היום. **והרי לך אצלי בהן**, במקום שלשים הדינרים שיש לך אצלי עבור החיטים, יהיה לך אצלי כנגדם פסיקה על יין בשווי שלושים דינרים.

הרי אם אכן היה לו יין, ניתן לו לעשות פסיקה חדשה על יין, בשווי שלשים דינרים.

ואולם, כיון שיש, **אין לו** למוכר החיטים, כדי שיוכל להעמיד עתה את פסיקת היין במקום החוב של שלשים הדינרים [עבור החיטים], אי אפשר להתייחס אל דבר זה כמו אל מקח, ⁽¹⁾ אלא נראה הדבר כנטילת ריבית, ולא כדרך מקח, וכפי שיבואר בגמרא.

זהו האופן של "מרבחה בפירות", שאסור.

1. ועל אף שהפסיקה החדשה של יין, היא לפי שער היין המצוי עתה בשוק, ואם היה בא